

פִּיחַת הַשָּׁבֶת

גיליון י"ד

פִּרְשַׁת בַּלַּק ה'תש"פ

אומרים ש'בלק' ראשי תיבות ואהבת לרעך כמוך.
אבל, ישאל השואל, היאך? והרי זה לא מסתדר?
נכון, גם כשלא מסתדר – צריך שיהיה ואהבת לרעך כמוך.

"הֵן עִם כָּל־בְּיָא יְקוּם וְכֹאֲרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא יִשְׁפָּב עַד יֵאָכַל טָרֵף וְדָם חָלָלִים יִשְׁתָּחֶה"
(פרק כ"ג פסוק כ"ד)

רש"י פירש: "הן עם כלביא יקום וגו' – כשהן עומדים משנתם שחרית, הן מתגברין כלביא וכארי לחטוף את המצות, ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין" עכ"ל.

ולכאורה יש לשאול מדוע רש"י שינה את הסדר, והרי קודם כל מניחין תפילין, ולאחר מכן קוראים ק"ש, ביותר יש להקשות עפ"י מה דאמרו חז"ל (ברכות יד:):

"כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין, כאילו מעיד עדות שקר בעצמו".

אלא נראה לי לתרץ בס"ד דרש"י כתב זאת עפ"י הכלל "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם".

כיוון שאת מצות תפילין לא מקיימים בשבת, ואילו את מצות ק"ש כן, לכן הקדים את ק"ש לתפילין.

ואם תקשה דגם יקדים את ק"ש לעיצית, דהרי עיצית אינה נוהגת בלילה (על כל פנים לחלק מהפוסקים), זה אינו קשה, דהרי בלעם שיבח את עם ישראל, דקמים בבוקר כאריות לחטוף מצוות, אזי לענין הבוקר אין הבדל בין מצות עיצית למצות ק"ש בענין התדירות, שבשניהם חייב בכל אחד מימי השבוע, ולכן התחיל בעיצית עפ"י הסדר, קודם מתעטפים בעיצית ולאחר מכן קוראים ק"ש. אבל לענין תפילין יש הבדל בתדירות בבוקר גופא, שבשבת בבוקר לא מניחין תפילין, ולכן הקדים ק"ש לתפילין.

ובאמת לאחר שהקשתי ותירצתי, ראיתי שכן הקשה ה'שם משמואל' (פרשת בלק) בשם "שם אפרים" שהקשה כן, וה'שם משמואל' תירץ שרש"י כתב זאת עפ"י הדרגה מלמטה למעלה:

ללבוש עיצית (עשיה), לקרוא שמע (בדיבור) להניח תפילין (במחשבה). (ראה שם את הסבריו בענין).

משל נאה בעניין הזריזות והעצלות

הש"ע בהלכה הראשונה בה הוא פותח את שולחנו הטהור, כותב כך:

"יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר" וכתב הרמ"א:
"ועכ"פ לא יאחר זמן התפלה שהצבור מתפללין" עכ"ל.

היצר הרע מנסה לגרום לאדם להיות עצל במצוות, ואילו בעבירות – להיות זריז, אבל האדם צריך להתגבר על היצר ולהיות זריז במצוות השם יתברך, ואילו כשבאה לאדם עבירה – עליו להיות עצל.

משל נאה מביא בספר 'אבות ישראל' (להרה"ג אברהם ישראל שליט"א) בשם ה'בן איש חי' זיע"א (הכנסתי כמה שינויים במשל):

לסוחר אחד היתה חנות של חליפות, ופעם ביום היה הולך אותו סוחר לשתות קפה עם חבירו בחנות של החבר אשר נמצאת מרחק מה מחנותו שלו.

כך היה מנהגו יום יום, ובזמן שהוא שותה את הקפה עם חבירו, אישתו היתה משגיחה על החנות.

והנה יום אחד, חוזר האיש לחנות, ושואל את רעייתו האם היו קונים?

עונה לו אישתו: "כן, נכנס לפה איש מכובד, ורצה לקנות עשר חליפות, אבל מכיוון שלא מצאתי את המידה וכן את הצבעים שדרש, אז הוא יצא כלעומת שבא".

כעס עליה בעלה, ואמר לה: "אם יקרה שוב מקרה כזה, מיד תרוצי לקרוא לי".

כעבור כמה ימים, כאשר האיש נעדר מהחנות כבכל יום, פתאום הוא רואה את אישתו, קוראת לו: "בא מהר, מחפשים אותך".

הבעל הגיע במהירות לחנות, והנה הוא רואה שבא פקיד המיסים.

כעס הבעל על אישתו ואמר לה: שוטה שכמותך, כאשר בא קונה מכובד לקנות סחורה, לא קראת לי, ועכשיו כשבא פקיד המיסים קראת לי?

כן הדבר בעניין המצוות: לקיום מצוות עשה צריך זריזות וחמימות, ולמצוות לא תעשה צריך עצלות, כדי שלא יחשוק לעשותם. והיצר הרע גורם לאדם את ההפך הגמור, שבעניינים של מצוה וקדושה, הוא מפיל עליו כבדות ועצלות, ואילו בעניינים שאינם של קודש, הוא מזרז ומלהיב את האדם, וצריך לדעת להישמר ממנו.

*בת פיפּה וינתפּר פּוּכּוּת סוּכּוּת,
נתנא דמי, אחמר הספר "יקרה היא מפנינו" על התורה*